

הלכות יו"ט שני

לבן א"י
הנמצא בחו"ל

נערך ע"י הרה"ג
ר' בצלאל גלינסקי
שליט"א

דומ"ץ עיה"ק
ירושלים תובב"א

יו"ל ע"י

חברת גלאט תור

כל הפתרונות לתייר היהודי

טל: 02-5477600

הלכות יו"ט שני לבן א"י שנמצא בחו"ל

חיוב בן א"י לנהוג יו"ט שני בחו"ל

א. בן א"י הנמצא בחו"ל, אף על פי שדעתו לחזור לארץ ישראל, אסור לו לעשות שום מלאכה אפילו בצינעא¹, ואפילו איסור דרבנן², כגון הדלקת אש חדשה, וכל שכן שאסור לשוחח בטלפון אפילו בתוך ביתו³, וטעם האיסור הוא כדי שלא יבואו בני חו"ל לזלזל ביו"ט שני, [וראה ב"באר היטב" סק"ה, שמי שלא נזהר בזה מת במיתה משונה].

- 1 שו"ע סימן תצו סעי' ג ומשנ"ב סק"ט, וכ"פ בחזון עובדיה הל' יו"ט בדיני יו"ט"ש סעי' ב', דלא כהשיטות המקילות בזה, אמנם עיי"ש בסק"ד שהתיר טלטול מוקצה בצינעא עיי"ש טעמו.
- 2 שבה"ל ח"ז סי' סה, וכ"ד הגרשז"א והגרי"ש אלישיב (יוט"ש כהלכתו פ"ג הערה ד).
- 3 ואפי' בשעת הדחק שיש אופנים שע"פ הוראת חכם מותר לעשות מלאכה בצינעא, שיחה בטלפון לא מוגדרת כמלאכה בצינעא מכמה טעמים.

החיוב לנהוג כן רק במקום ישוב ישראל

ב. דין זה הינו רק כאשר נמצאים בתוך ישוב של ישראל או בתוך התחום ההלכתי של הישוב [שזה שיעור של לפחות 20 דק' הליכה]⁴, אבל אם נמצא מחוץ לתחום, מותר לו להתנהג כביום חול.

גדר ישוב של ישראל

ג. מקום שיש בו יהודים, ואפילו מעט [היינו: אפילו פחות ממנין]⁵, ואפילו אם אינם שומרי תורה ומצוות⁶; או מקום שאין דרים בו יהודים אבל מגיעים לשם יהודים במשך כל השנה לשם נופש⁷ - נחשב **יישוב ישראל** ואסור במלאכה אפי' אם שום יהודי לא רואה. כמו כן אפי' מקום שאין גרים בו כלל יהודים, אבל נמצאים כעת עמו במקום יהודים תושבי חו"ל [כגון במז'בוז', גם אם נפסוק שאין עליו שם ישוב יהודי, דבר שלכשעצמו אינו ברור], אסור לעשות מלאכה כיון שודאי יתפרסמו מעשיו ואין לך זלזול ביו"ט שני יותר מזה⁸.

ד. עוד חידש בעל שבט הלוי (ח"ד סי' עב) שכיום שיש תקשורת וכל דבר מתפרסם מיד, אף אם נמצאת קבוצה של תושבי א"י במקום שאין שם נוח יהודי - כגון קבוצת שוחטים - אסור להם לעשות

4 שו"ע שם ומשנ"ב ס"ק יג.

5 אגרו"מ (יוד ח"ד סי' כד, ב, וכ"ד הגרי"ש אלישיב (יו"ט שני כהלכתו פ"ג הערה ב)

6 כ"ד הגרש"ז אויערבאך והגרי"ש אלישיב (יו"ט שני כהלכתו פ"ג הערה כא).

7 כ"ד הגרש"ז אויערבאך והגרי"ש אלישיב, וכן מבואר במג"א סי' תסח ס"ק יב שירושלים כיון שהיא מקום שמתקבצים שם ממקומות שונים צריך לנהוג כחומרת כל המתקבצים שם..

8 שבט הלוי ח"ט סימן קכד, א.

מלאכה בפרהסיא כי ודאי שיתפרסם הדבר וייחשב כזלזול
ביו"ט שני [מלבד חילול ה' בעיני הגויים שם].

טיסה מא"י ביו"ט שני כשהנחיתה בחו"ל ביו"ט שני

ה. הרוצה לטוס מא"י באופן שינחת בחו"ל כששם עדיין יו"ט שני, אם נמל התעופה בתוך תחום של ישוב ישראל אסור וכנ"ל⁹, ואם הוא מחוץ לתחום אם יש בנמל התעופה עובדים יהודים רח"ל אסור¹⁰ וכנ"ל, ובאופן שאין שם עובדים יהודים יש מתירין¹¹, ויש אוסרים כיון שמצוי שיהיו במטוס בני חו"ל שאינם שומרים תורה ומצוות.

נסיעה מאומן למז'בוז או לשדה התעופה

ו. לפי כל מה שנתבאר [ומחמת טעמים נוספים שאכמ"ל] אין שום היתר ליסוע ביו"ט שני מאומן למז'בוז או לנמל התעופה, וכן ממז'בוז לאומן או לשדה התעופה¹².

סוגי מלאכות המותרות

ז. אע"פ שנתבאר שאסור לעשות מלאכה אפי' בצינעא, מ"מ באופן שאפשר לתלות שעושה בהיתר, מותר לעשות המלאכה

9 כ"ד הגריש"א והגר"ב צ"א אבא שאול (יוט"ש כהלכתו פ"ג הערה כח), הגר"ש וואזנר (יוט"ש כ"י אות א), בצל החכמה ח"ז עמ' רסה. אמנם עיי"ש דדעת הגרשז"א להתיר עיי"ש טעמו, ואולי יש לסמוך עליו בשעה"ד.

10 שם.

11 שם, והאוסרין הוא הרב וואזנר שם.

12 ראה בשבט הלוי ח"ט סימן קכד.

אפי' שאין לו את ההיתר, כגון: מותר לו לצאת חוץ לתחום, כי יתלו שהניח עירובי תחומין¹³, וכן אין צריך להניח עירוב תבשילין כשחל יו"ט שני ביום ו', כי יתלו שהניח עירוב¹⁴, כמו כן מותר לטלטל מוקצה שהוא כלי שמלאכתו לאיסור כי יתלו שמטלטלו לצורך גופו ומקומו, וכן מותר לטלטל דברים שלא ניכר שהן מוקצים¹⁵, [ולענין טלטול מוקצה בצינעא ראה בהערה]. הדלקת אש חדשה לצורך מצוה כגון במוצאי יו"ט ראשון שחל במוצ"ש, יש מתירין¹⁶, ויש שהתירו רק כשאין לו אפשרות להשיג אש באופן המותר¹⁷, ויש שאסרו בכל אופן¹⁸.

תפילות והנחת תפילין

ח. כיון שדין הנהגת יו"ט הוא רק לחומרא, ודאי שאינו יכול לבטל חיוב הנחת תפילין וחייב להניח תפילין בצינעא¹⁹, וכמו כן עליו להתפלל תפילת חול כיון שלא ניכר מה מתפלל, ונחלקו הפוסקים כיצד ינהג בזה: י"א שיניחו התפילין בביתם ויקראו בהם קריאת שמע, ויחלצום וילכו להתפלל בציבור מביהכנ"ס עם טלית בלבד, ואע"פ שמתפלל שמו"ע של חול, מ"מ י"א דנחשב לתפילה בציבור, וגם בלא טעם זה אם ייעדר מביהכנ"ס בזמן התפילה יהיה ניכר

13	שבט הלוי ח"ז סי' סה.
14	משנ"ב ס"ק יג, וכ"פ בחזון עובדיה סעיף ד.
15	שבט הלוי ח"ז סי' סה, הגרשז"א (יוטש"כ טז, א), בצל החכמה ח"א סי' לט, ועי' לעיל הערה 1 שהבאנו בשם חזון עובדיה שהתיר לטלטל כל מוקצה אבל רק בצינעא.
16	שבט הלוי שם.
17	הגרשז"א (יוט"ש כהלכתו פ"ח הע' לא).
18	הגרי"ש אלישיב (שם הערה לב).
19	משנ"ב ס"ק יג.

הדבר ונחשב זלזול בבני המקום²⁰. וי"א שעדיף להתפלל שמו"ע עם תפילין ביחידות מאשר להתפלל בציבור, ולכן יתפלל עם תפילין בביתו עד אחרי שמו"ע ואח"כ ילך עם טלית לביהכנ"ס לשמוע קדיש וקדושה²¹, ורק באדם מפורסם שניכר היטב בהעדרו לא יתפלל בביתו מטעם הנ"ל. וכשמתפלל בביהכנ"ס יכול לומר קדושת כתר²².

צירוף בני א"י למנין של בני חו"ל

ט. בני חו"ל שמארגנים מנין ורוצים להשלים מנינם ע"י בני א"י, אם אין ששה מבני חו"ל, לכל הדעות אי אפשר לערוך חזרת הש"ץ או קריאת התורה, ואם יש ששה מבני חו"ל ומשלימים את השאר מבני א"י, י"א שמצטרפים לחזרת הש"ץ של שחרית ואפי' לתפילת מוסף, וכן יכולים לקרוא בתורה²³, וי"א שלתפילה ודאי שא"א לצרפם, רק לקריאת התורה ובלבד שזה בימים שגם בא"י הוא יום שקוראים בתורה²⁴.

20 כן נהג הפר"ח והובא בחיי אדם קי, ד ובכף החיים ס"ק לה לנהוג כן, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (יוט"ש כהלכתו ג, הערה כז), באר משה ח"ז סי' רחצ, וכ"פ בחזון עובדיה שם סק"ה.

21 הגרשז"א (שש"כ פל"א הערה פט), ועי' בתשובות והנהגות א, שיז שהביא את שתי הדיעות.

22 בצל החכמה ו, נג.

23 אגרו"מ ח"ד סי' קו, משנה הלכות ח"י סי' כג.

24 הגרשז"א (יוט"ש כהלכתו פ"ט, כ), וכ"פ חזון עובדיה שם סעי' יב.

עריכת מנין של תפילת חול ע"י בני א"י

י. דעת הרבה מגדולי הפוסקים שאין לערוך מנין של תפילת חול²⁵, אלא צריכים לנהוג כמו שנתבאר בסעיף הקודם, וכן דעת חזון עובדיה²⁶, ודעת שבט הלוי²⁷ מחמת כמה טעמים שבמקום שיש הרבה מבני א"י שיעשו מנין בפני עצמם עם הנחת תפילין ותפילת חול.

בן א"י לשמש כש"ץ או לעלות לתורה

יא. בן א"י המתפלל במנין של בני חו"ל לא ישמש כש"ץ כיון שאינו מחוייב בתפילה זו²⁸, אולם יכול לומר הלל עם הציבור אך לא יברך

25 הגרי"ש אלישיב והגרשז"א (יו"ט ש' כהלכתו ג. ו), ואף דעת בצל החכמה כן, אלא שהוא התיר לעשות מנין מצומצם בדירה סגורה באופן שלא יישמע קולם בחוץ ולא יהיה ניכר חסרונם בביהכ"ס, דבר שכמעט לא מעשי לעשות, [ויש להדגיש שאף לשיטתו אין לילך בפרהסיא עם תיק התפילין אלא יניחנו בשקית שלא יראוהו]. ואף באופן זה דעת הפוסקים הנ"ל לאסור.

26 שם סק"ז, אבל בחל יוט"ש בשבת יכולים לעשות מנין נפרד ובלבד שייעשה באופן שלא יהיה ניכר לבני חו"ל.

27 ח"ט סימן קכד, אמנם יתכן שכל מה שכתב שם זה היה בזמן שאומן לא היה בה ישוב של יהודים, ואולי היום שנשתנה מצב זה אולי גם דעתו שונה ועיי"ש היטב וצ"ע.

28 עי' ביו"ט ש' כהלכתו בהוספות לפ"ט הערה ח, בשם הגרשז"א שבחוו"מ סוכות אע"פ שבחוו"ל מזכירים קרבנות של שני הימים, יוכל להיות ש"ץ ולהזכיר כמותם, אך בתפילת לחש ינהג כא"י.

בתחילה וסוף²⁹, וכן לא יעלה לתורה, ואם קראו לו ואינו יכול להשתמט יעלה ויברך³⁰.

הדלקת נרות וקידוש

יב. בת א"י תדליק נרות בליל יו"ט שני בלי ברכה אפי' כשנמצאת לבדה, שמא יזדמנו לביתה מבני חו"ל³¹. אולם קידוש ודאי שלא יעשה כי נחשב לברכה לבטלה.

קידוש ביו"ט שני שחל בשבת

יג. י"א שלכתחילה לא ייצא ידי חובת קידוש מבן חו"ל כיון שקידושו שונה, ולכן יקדש בן א"י לעצמו באופן שלא ירגישו שמקדש באופן שונה³², ובדיעבד יכול לצאת מבעה"ב ויכוון לצאת רק בחלקים השייכים לשבת. אולם י"א³³ שעדיף לכתחילה לצאת מבעה"ב ולא יקדש בעצמו קידוש שונה משום

29 שבט הלוי ח"ז סי' מט, ועיי"ש שאין בזה משום האומר הלל שלא לצורך שנחשב כמחרף ומגדף, וכ"פ בחזון עובדיה שם סק"ו, ועיי"ש שעדיף שיקרא הלל בדילוג.

30 שערי תשובה בשם שערי אפרים ש"ח צז, וכ"כ בשבות יעקב א, מ, שאילת יעבץ א, קסח, וכ"ד הגרשז"א (יוט"ש כהלכתו ט, ג), וכ"פ בחזון עובדיה שם סעיף ה.

31 אגרות משה ח"ג עב, ואפי' נמצאת לבדה, כן הביא בשמו ביוט"ש כהלכתו ג, ז.

32 ברכי יוסף סימן ריג, א והביאו להלכה בשש"כ מז, מה, ועיי"ש שהתיר לצאת בדיעבד.

33 שבט הלוי ח"ז סי' סו, בצל החכמה א, כו, באר משה ח"ז רמו, וכ"ד הגריש"א והגרשז"א (יוט"ש כהלכתו פ"ח הערה כט).

חשש זילותא ביו"ט, אבל ודאי שאינו יכול להוציא בקידוש את בן חו"ל.³⁴

הבדלה במוצאי יו"ט ראשון ושני

יד. י"א³⁵ שיאמר אתה חוננתנו בתפילתנו ושוב לא יבדיל על הכוס כיון שממילא אסור במלאכה, ולמחרת במוצאי יו"ט שני ישמע הבדלה מבן חו"ל, אבל לא יבדיל בעצמו, כי יש פוסקים שאין תשלומין להבדלת יו"ט. אבל דעת רוב הפוסקים³⁶ שיבדיל בליל יו"ט שני בלי נוכחות אנשים מבני חו"ל. ואם חל במוצ"ש יברך בורא מאורי האש על נרות³⁷ ולא יכבה אותם אח"כ. ובדיעבד יכול לצאת הבדלה מבן חו"ל שמבדיל ג"כ בתוך הקידוש שלו אף שהנוסח וחתומת הברכה וסדר הברכות שונה, ויברך על הבשמים אחר הבדלה.³⁸

- 34 חזון עובדיה שם ס"ק יא.
- 35 שאלת יעבץ ח"א קסח ופסק כמותו באגרו"מ ח"ג עב, תשובות והנהגות סי' שכד.
- 36 חיים שאל ח"א סי' עד, פאת השלחן הל' א"י ב, טו, כף החיים ס"ק לו, בצל החכמה א, כב, באר משה ז, רצ, הגרשז"א והגריש"א והגר"ש ואזנר (הובאו ביו"ט כהלכתו פ"ח הערה ח), וכ"פ בחזון עובדיה סעיף ט'.
- 37 ולענין הדלקת אש חדשה לצורך זה ראה לעיל סוף סעיף ז.
- 38 בצל החכמה א, כב והביא כן בשם השדי חמד אסי"ד ה, יב בשם מסגרת השלחן, וכ"כ בחזון עובדיה שם סעיף ח'. ואף דבשש"כ סב, כב כתב דאינו יוצא, תמוהים דבריו דמ"ש מקידוש בליל שבת שחל בו יו"ט שני שכתב בפמ"ז מה שיוצא.

חל יו"ט שני בשבת, יכול להוציא בהבדלה אף את בן חו"ל, אע"פ שהוא זקוק להבדיל שתי קדושות גם שבת וגם יו"ט, ואילו הוא זקוק רק להבדיל על קדושת שבת³⁹.

בן א"י שבא לחו"ל לתקופה מסוימת

טו. כל מה שכתבנו שדינו של בן א"י לנהוג דין יו"ט שני הוא רק לחומרא, הוא רק לענין בן א"י שבא ליו"ט ודעתו לחזור, אבל מצוי הרבה שבא לגור תקופה מסוימת מחמת עבודה בחו"ל וכיוצא בזה, רק שדעתו לחזור לאחר תקופה, כיון שישנם אופנים שחייב לנהוג יו"ט שני מעיקר הדין, ויש בזה הרבה פרטים בפוסקים, על כן יש לעשות בזה שאלת חכם.

חברת גלאט תור

הוקמה על מנת לספק את כל הפתרונות היחודיים הנדרשים לתייר היהודי בעולם.

מתכנן הנסיעה ועד לחזרתו לארץ המוצא, נתקל התייר היהודי בדרישות יחודיות אותן עליו לפתור על מנת לעמוד בגדרי ההלכה.

אוכל כשר, לינה, תפילה במנין מקווה ושלל צרכים נוספים. גלאט תור הוקמה, על ידי מומחים ובעלי ניסיון, על מנת לספק את כל הפתרונות הנדרשים עבור התייר היהודי בעולם, באיכות ובאמינות ללא פשרות, באוירה נעימה וידידותית ובמחירים אטרקטיביים.

גלאט תור מתמקדת בצרכיו של הלקוח, על מנת לספק לו פתרון חכם וגמיש.

נשמח ללוות אתכם מרגע תכנון המסלול, בחירת מקומות הלינה, האוכל הכשר והנסיעות לכל יעד באירופה, ועד לחזרתכם בשלום לביתכם.

נשמח לעמוד לשירותכם, ולשירות סוכן הנסיעות שלכם, תמיד, במציאת הפתרונות הטובים ביותר, ולתת לכם את ההרגשה הטובה ביותר.

תרגישו בבית, אתם עם גלאט תור!

גלאט תור | תירות למהדרין

02-5477600

